

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ความต้องการของมนุษย์ในการสะสมทรัพย์สมบัติและการได้มาของทรัพย์สมบัติไม่มีที่สิ้นสุด และไม่มีขอบเขตจำกัด ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสในสุเราะฮ์อัตตะกาฮูรว่า

﴿أَلْهَنكُمْ التَّكَاثُرُ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ﴾

(التَّكَاثُرُ : 1 - 2)

ความว่า: “การสะสมทรัพย์สมบัติเพื่ออวดอ้างได้ทำให้พวกเจ้าเพลิดเพลิน จนกระทั่งพวกเจ้าได้เข้าไปเยือนหลุมฝังศพ”

(อัตตะกาฮูร : 1 - 2)

อิบนุ กะษีร์ (Ibn Kathir, 1996 : 4/496) อธิบายว่า การรักและลุ่มหลงในคุณา ความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์ของมันทำให้ท่านทั้งหลายหันเหจากการวิงวอน และแสวงหาความดีแห่งอาคิเราะฮ์ ความรู้สึกเช่นนั้นจะอยู่กับท่านจนกระทั่งความตายเข้ามาเยือน ท่านก็จะถูกนำไปที่หลุมฝังศพ และท่านเป็นส่วนหนึ่งของชาวสุสาน

อิบนุ กะษีร์ ได้กล่าวอีกว่า อิบนุ อะบีหุาดิม ได้กล่าวว่า ฆะกะรียา เป็น ฆะหุยาเล่าว่า คอลิด เป็น อับดิดดาอิม เล่าจากอิบนุ ซัยด เป็น อัศลัม จากบิดาของเขาบอกว่า ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ บอกว่า การสะสมทรัพย์สมบัติทำให้ท่านลืมตัวจากการภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ จนกระทั่งพวกเจ้าได้เข้าไปเยือนหลุมฝังศพ หมายถึง จนความตายมาเยือนเจ้า หะสันอัลบัสรี้อธิบายว่า ลุ่มหลงในทรัพย์สินและลูกหลาน (Ibn Kathir, 1996 : 4/496)

อัลกูรฎูบีย (al-Qurtubiy, 2006 : 22/448) อธิบายว่า การโอ้อวดด้วยทรัพย์สินและความพร้อมต่างๆ ทำให้ท่านลุ่มหลง ลืมตัวจากการภักดีต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ จนกระทั่งท่านเสียชีวิตและถูกฝังไว้ในหลุมฝังศพ

อายะฮ์นี้อธิบายให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามนุษย์นั้นลุ่มหลงในการสะสมทรัพย์สมบัติอย่างไม่หยุดยั้ง จากประวัติศาสตร์ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ยุคแรกๆของการมีมนุษย์อยู่บนโลกนี้ จวบจนปัจจุบัน มีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุและความเป็นเจ้าของ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสเกี่ยวกับบุตรของท่านนะบียอาดัม عليه السلام ที่มีชื่อว่าฮาบิลกับกอบิลว่า

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبْنَا قُورَانَ فَتُفَئِلَ مِنْ
أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ﴾

(المائدة : بَعْضُ مِنْ آيَةِ 27)

ความว่า: “และเจ้าจงอ่านให้พวกเขาฟัง ซึ่งข่าวคราวเกี่ยวกับบุตรชายสองคนของอาดัมตามความเป็นจริง ขณะที่ทั้งสองได้กระทำการพลีซึ่งสิ่งพลีอยู่นั้น แล้วสิ่งพลีนั้นก็ถูกรับจากคนหนึ่งในสองคนและมันมิได้ถูกรับจากอีกคนหนึ่ง”

(อัลมาอิดะฮ์ : ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 27)

อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathir, 1996 : 2/40) อธิบายอายะฮ์นี้ โดยอ้างถึงอิบน์ อับบาส رضي الله عنه ว่าทั้งสอง (ลูกชายของท่านนะบีอาดัม عليه السلام) ได้ทำการถวายสิ่งพลี โดยที่ผู้เลี้ยงแกะได้มอบแกะขาวที่ดีเป็นสิ่งพลี ผู้ที่เพาะปลูกได้มอบส่วนหนึ่งจากอาหารของเขาที่ไม่ค่อยดี อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตอบรับสิ่งพลีที่เป็นแกะ และพระองค์ได้เก็บไว้ในสวรรค์เป็นระยะเวลาสี่สิบเคาะรีฟ¹ มันคือแกะที่ท่าน นะบีอิบรอฮีม عليه السلام เชือด

จากสายรายงานของอับดุลลาฮ์ เป็น อัมร เป็น อัลอาศ رضي الله عنه เล่าว่า แท้จริงลูกของท่านนะบีอาดัม عليه السلام ทั้งสองท่านที่ถวายสิ่งพลี ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้หนึ่ง และไม่ถูกตอบรับจากอีกผู้หนึ่ง โดยผู้หนึ่งเป็นเจ้าของพืชผล อีกผู้หนึ่งเป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยง ทั้งสองได้รับคำสั่งให้ทำการถวายสิ่งพลี เจ้าของสัตว์เลี้ยงได้ถวายแกะฮ้วน สมบูรณ์ เป็นสิ่งพลีด้วยจิตใจบริสุทธิ์ ส่วนเจ้าของพืชผลได้ถวายผลผลิตที่ไม่ดี ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตอบรับสิ่งพลีจากเจ้าของสัตว์เลี้ยง และไม่ตอบรับจากเจ้าของพืชผล (Ibn Kathir, 1996 : 2/40)

จากอายะฮ์นี้เห็นได้ว่า บุตรของท่านนะบีอาดัม عليه السلام ทั้งสองคนได้ทำอิบาอะฮ์² ถวายสิ่งพลีต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยผู้พี่ที่ชื่อว่ากุบิล ได้ถวายสิ่งพลีที่เป็นพืชผล และฮาบีลซึ่งเป็นผู้น้อง ได้ถวายแกะเป็นสิ่งพลี อัลลอฮ์ ﷻ ทรงไม่ตอบรับจากผู้หนึ่ง และตอบรับการถวายจากอีกผู้หนึ่ง

¹ เคาะรีฟ (خَرْيف) แปลว่า ฤดูใบไม้ร่วง คำว่า “เคาะรีฟ” มีระบุในหะดีษอันนะสาอียะฮ์ เรื่องผลบุญสำหรับผู้ถือศีลอดเพื่ออัลลอฮ์ หะดีษที่ 2244 - 2250 ในจำนวนเจ็ดหะดีษนี้ หะดีษลำดับที่ 2247 ใช้คำว่า كَرْمًا แปลว่า ปี โดยกล่าวคำว่า سَبْعِينَ خَرْيفًا และ لَمَّا سَبْعِينَ خَرْيفًا ซึ่งเป็นการสื่อถึงความหมายระหว่างหะดีษทั้งเจ็ดนั้นว่า ทั้งคำว่า “เคาะรีฟ” และ “อาม” มีความหมายที่เหมือนกัน

² การภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ

โดยสาเหตุมาจากที่บุคคลที่หนึ่งเสียดายและหวงในทรัพย์สินที่จะทำกุรบานทรัพย์สินที่ดีๆ ซึ่งเป็นผลที่ทำให้อัลลอฮฺ ﷻ ไม่ตอบรับ

ความโลภมากของมนุษย์ในการกอบโกยและสะสมทรัพย์สินสมบัติให้ได้มากที่สุดนั้น ได้พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้วิวัฒนาการมาเป็นระบบเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น ระบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม ระบบสังคมนิยม ระบบคอมมิวนิสต์ และระบบอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งล้วนแล้วระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมานั้น มีจุดหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และแนวทางเพื่อที่จะได้ครอบครองทรัพย์สินสมบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับผู้ที่ยึดมั่นในแนวทางของอัลลอฮฺ ﷻ แล้ว แน่แน่นอนพวกเขาเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่ว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานศาสนาอิสลามมาให้มนุษยชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตนั้น เป็นศาสนาที่สมบูรณ์แบบที่สุดในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก หรือด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน และสิ่งอื่นๆ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

(المائدة: بَعْضٌ مِنْ آيَةِ 3)

ความว่า: “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้วซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้วซึ่งความกรุณาเมตตาของข้า และข้าได้เลือกอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้าแล้ว”

(อัลมาอิดะฮฺ : ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 3)

อัลกูฎุบีย์ (al-Qurtubiy, 2006 : 7/292) อธิบายอายะฮฺนี้ว่า ขณะที่ท่านนะบี ﷺ อาศัยอยู่ ณ นครมักกะฮฺ (ก่อนฮิจเราะฮฺ) ยังไม่มีการบัญญัติศาสนกิจอื่นนอกจากการละหมาดเท่านั้น เมื่อท่านนะบี ﷺ มาถึงนครมะดีนะฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงบัญญัติเกี่ยวกับทะเลาะและหะรอม² ตลอดจนอิบาดะฮฺหัจญ์ เมื่อท่านนะบี ﷻ ได้ประกอบพิธีหัจญ์และศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์แบบแล้ว อัลลอฮฺทรงประทานอายะฮฺนี้ลงมา

¹ สิ่งที่อนุวัติให้ปฏิบัติได้ในศาสนาอิสลาม

² สิ่งต้องห้ามจากการปฏิบัติในศาสนาอิสลาม

อัลบุกอริยฺ (al-Bukhāriy, 1400 : 3/4606) เล่าว่า ชาวอิยิปต์หนึ่งกล่าวแก่ท่านอุมัร เป็น อัลคือฎฎอบ رضي الله عنه ว่า แท้จริงพวกท่านกำลังอ่านอายะฮฺหนึ่ง ซึ่งถ้าหากอายะฮฺนั้นถูกประทาน ให้แก่พวกเรา แน่แท้พวกเราจะต้องให้วันนั้นเป็นวันศรัทธา ท่านอุมัร رضي الله عنه กล่าวว่า แท้จริงฉันรู้ถึงการ ประทานอายะฮฺนั้น ว่าถูกประทานลงมา ณ ที่ใด และท่านเราะฮฺสูต رضي الله عنه อยู่ ณ ที่ใดในขณะนั้น นั่นคือ ทุ่งอะเราะเราะฮฺ พวกเราก็คือ ณ ที่นั้น ท่านสุฟยานบอกว่า ฉันไม่แน่ใจว่า วันนั้นเป็นวันศุกร์หรือไม่ จากเรื่องที่ท่านอิมามอัลบุกอริยฺได้เล่ามานั้น เห็นได้ว่าความสมบูรณ์แบบของ อิสลามนั้นเป็นที่ยอมรับ แม้กระทั่งจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม ดังนั้น การปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของ มุสลิม ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและองค์รวม จะต้องให้อยู่ในกรอบแห่งความถูกต้องและความ สมบูรณ์แบบของศาสนาสาอันบริสุทธิ ไม่เป็นที่อนุญาตและไม่มีความจำเป็นที่จะไปสืบเสาะหา ระบบหรือแนวทางการดำเนินชีวิตแบบอื่นนอกเหนือจากอิสลาม อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ

الْخَاسِرِينَ﴾

(آل عمران : 85)

ความว่า: “และผู้ใดแสวงหาศาสนาหนึ่งศาสนาใดอื่นจาก อิสลามแล้วศาสนานั้นก็จะไม่ถูกรับจากเขาเป็นอันขาด และในปรโลกเขาจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน”

(อาลี อิมรอน : 58)

อัยษะอาละบียฺ (al-Tha‘ālabiy, 1997 : 2/72) กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ จะไม่รับผลการ ปฏิบัติของลูกหลานนะบียาคัม ﷺ ที่เลือกศาสนาอื่นนอกเหนือจากอิสลาม คำสั่งสอนของบรรดา นะบีย ﷺ ล้วนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านด้านอะกิดะฮฺ เป็นศาสนาที่บริสุทธิ์ นัก อรรถาธิบายบางท่านกล่าวว่า แท้จริงอายะฮฺนี้ถูกประทานมาเกี่ยวกับอัลฮาริษ เป็น สุวัยด์ ฉันเห็น ว่า หากการอรรถาธิบายนี้ถูกต้อง ฉะนั้นด้วยตัวบทของอายะฮฺนี้ก็จะต้องครอบคลุมถึงผู้อื่นทุกคน นอกเหนือจากเขา (อัลฮาริษ) จนถึงวันกิยามะฮฺ

ระบบเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกันอิสลามได้กำหนดข้อบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งดัง ปรากฏในข้อบัญญัติการซื้อขาย (البيع) การจำนำจำนอง (الرهن) การเช่า (الإيجار) การแลกเปลี่ยน

¹ นามของสถานที่หนึ่งที่ตั้งอยู่ในทิศตะวันออกเฉียงใต้ของมักกะห์ ห่างจากมัสยิดอัลฮะรออม 17 ก.ม. โดยมีพื้นที่ ทั้งหมด 17.95 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเมืองฏออิฟ และนครมักกะฮฺ (ระบบออนไลน์ สืบค้นจาก <http://www.ahlulbait.org/main/content.php?category=5&id=886> เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2556)

(الصرف) การมีหุ้นส่วน (الشركة) การห้ามดอกเบี้ย การกำหนดให้ชำระชะกาต และอื่นๆ อิสลามให้สิทธิเต็มที่ในการครอบครองทรัพย์สินสมบัติ แต่การครอบครองนั้นต้องได้มาโดยวิธีการที่ถูกต้อง ไม่อธรรมหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น อีกทั้งอิสลามได้กำหนดกรอบในการใช้จ่ายทรัพย์สินที่ได้มาเหล่านั้น ให้อยู่ในขอบเขตที่อนุมัติโดยบทบัญญัติอิสลาม ดังที่ท่านเราะฮะฮ์ฮุสซัยน์ ได้กล่าวไว้ว่า

((لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبَّدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْتَاهُ وَعَنْ
عِلْمِهِ فِيمَا فَعَلَ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا
فَعَلَ))

(أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ ، د.ت. : 2417)

ความว่า: “ในวันกิยามะฮ์ เท้าของบ่าวจะยังไม่ให้เคลื่อนย้ายไป จนกว่าเขาจะถูกสอบถามถึงอายุของเขาถูกใช้ให้หมดไปอย่างไร ความรู้ของเขา เขาได้นำไปใช้เพื่ออะไร ทรัพย์สินสมบัติของเขาหามาได้จากแหล่งใด และใช้จ่ายไปเพื่อการใด และร่างกายของเขา เขาใช้เพื่อการใด”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy, n.d.: 2417)¹

อัลมูบาร็อกฟูรีย (al-Mubārak Furiy, n.d.: 7/100) ได้อธิบายหะดีษข้างต้นว่าเกี่ยวกับอายุตลอดการใช้ชีวิตนั้น มนุษย์ได้ใช้ไปกับสิ่งใด เกี่ยวกับวัยหนุ่มนั้นคือความแข็งแรงของร่างกายในช่วงอายุกลางคน เขาได้ลุ่มหลงกับสิ่งใด ในส่วนนี้เป็นการกล่าวแบบเฉพาะเจาะจงหลังจากกล่าวโดยรวม ซึ่งเป็นการบอกถึงเวลาระหว่างสองช่วงเวลา ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยชรา เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นจะถูกสอบถามเกี่ยวกับการได้มาด้วยวิธีที่หะรอมหรือหะลาล เกี่ยวกับการใช้จ่ายนั้นคือการใช้จ่ายไปในการภักดีหรือการทรยศต่อเอกอองศ์อัลลอฮ์ ﷻ

การใช้จ่ายทรัพย์สินที่มีอยู่ในครอบครองนั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่จะถูกสอบสวนในวันอาคิเราะฮ์ว่าได้ใช้จ่ายในหนทางที่ถูกต้องตามหลักการอิสลามหรือไม่ ชะกาตทรัพย์สินเป็นส่วนหนึ่งจากกฎข้อบังคับทางศาสนาสำหรับผู้ที่มทรัพย์สินจะต้องปฏิบัติตาม และเป็นส่วนหนึ่งของหลักการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจในอิสลาม ชะกาตเป็นการรวบรวมทรัพย์สินจากผู้ที่ย่ำรวยและแบ่งปันให้แก่ผู้ที่ยากจน และอื่นๆ ตามประเภทผู้มีสิทธิรับชะกาต

ปัจจุบันการจัดการด้านการเงินแบบกลุ่มได้รับความนิยมมากขึ้นในสังคม โดยจัดเป็นกลุ่มออมทรัพย์ กองทุน สหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้านและอื่นๆ เพราะสมาชิกในกลุ่มมีความ

¹ อัลเคาะตีบ อัลบักดาดี (al-Khatib al-Baghdādiy, 2001 : 20) ระบุว่าสายรายงานเศาะหีห บันทึกโดยคาริมีย และติรมิซีย กล่าวหาว่า หะดีษหะสันเศาะหีห

สะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน คณะผู้บริหารกลุ่มได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกด้วยกัน การดำเนินกิจการกลุ่มส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงธุรกิจและการรับฝากเก็บออมเงิน ซึ่งโดยหลักการอิสลามแล้ว ทั้งสองอย่างนี้เป็นส่วนหนึ่งจากประเภททรัพย์สินที่มีข้อบังคับต้องจ่ายชะกาตตามทัศนะส่วนใหญ่ของบรรดาปราชญ์มุสลิม ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวในหะดีษบทหนึ่งว่า

عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ أَمَا بَعْدُ ((فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُنَا أَنْ نُخْرِجَ الصَّدَقَةَ مِنَ الَّذِي نُعَدُّ لِلْبَيْعِ))
(أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، د.ت. : 1562)

ความว่า: “จากสะมุเราะฮ์ เป็น คุณบอกกล่าวไว้หลังจากนั้น ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ใช้ให้พวกเราจ่ายเศาะดะเกาะฮ์จากทรัพย์สินที่พวกเราได้เตรียมไว้เพื่อขาย”

(บันทึก โดย Abu Dawūd, n.d.: 1562)¹

อัสสัยยิด ซาบิก (al-Saiyid Sabiq, 1994: 1/323) กล่าวว่า ซากาตเป็นข้อบังคับทางศาสนา (วาญิบ) เหนือมุสลิมที่เป็นอิสระ ที่มีทรัพย์สินประเภทที่ต้องจ่ายชะกาตเมื่อครบพิกัด

การจัดการด้านการเงินในรูปแบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ ได้เกิดขึ้นมากมายในประเทศไทย รวมทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย ทั้งที่จัดขึ้นโดยมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม การดำเนินกิจการของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความคิดของมนุษย์ ห่างไกลจากความโปรดปรานของอัลลอฮ์ ﷻ แต่สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามและศรัทธาชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งศาสนาอันเที่ยงแท้และความโปรดปรานของเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ดังนั้นการจ่ายชะกาตจากธุรกิจสหกรณ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่มุสลิมจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และจะต้องศึกษาอย่างละเอียดทั้งในด้านของบทบัญญัติและวิธีการ เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง

การดำเนินกิจการของสหกรณ์อิสลามส่วนใหญ่ นั้น นอกจากจะเป็นไปในรูปแบบการรับฝากและถอนเงินในลักษณะ ทุนเรือนหุ้น² เงินฝากวะดีอะฮ์³ เงินฝากมูฎอเราะบะฮ์⁴ และอื่นๆที่เหมือนกับสหกรณ์หรือธนาคารทั่วไป สหกรณ์อิสลามก็ได้ดำเนินธุรกิจการค้าในรูปแบบ

¹ อัลอัลบานีย์ (al-Albānīy, 1979 : 3/311) ระบุว่า เป็นหะดีษเฉาะอิฟ

² เงินที่สมาชิกสหกรณ์จ่ายเป็นค่าหุ้น

³ ฝากออมเพื่อรักษาทรัพย์สิน

⁴ ฝากเพื่อการลงทุน

ต่างๆ การซื้อขายแบบมูรอปะหะฮะฮ์¹ มุฆาเราะกะฮะฮ์² ซื้อขายแบบผ่อนชำระ การกู้ยืมแบบ ก้อรฎูลหะฮ์ฮัน³ และอื่นๆ ดังนั้นในการคำนวณชะกาตจำเป็นจะต้องคำนึงถึงธุรกรรมทางการเงิน เหล่านั้นด้วย แต่ปัจจุบันการจัดการชะกาตของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่เป็น เอกรูปในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิธีการคำนวณชะกาต ตลอดจนวิธีการแจกจ่ายแก่ กลุ่มเป้าหมายก็มีความต่างเช่นกัน

ในจังหวัดนราธิวาส ยังไม่มีองค์กรอย่างเป็นทางการที่ดูแลโดยตรงในการจัดการ ชะกาตที่ครอบคลุมทุกประเภททรัพย์สินที่วาญิบชะกาต นอกจากการจัดการชะกาตพิธีกรรมที่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ได้จัดเก็บและแจกจ่ายโดยผ่านอิมามประจำมัสญิด ด้วยเหตุนี้ผู้ ที่มีทรัพย์สินและมีความประสงค์จะจ่ายชะกาต มักจะคิดคำนวณและแจกจ่ายชะกาตด้วยตนเองแก่ ผู้มีสิทธิ์ตามที่ตนเองเห็นควร ในส่วนของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นองค์กรทาง เศรษฐกิจของมุสลิม และมีทรัพย์สินจำนวนไม่น้อยที่จะต้องจ่ายชะกาตในแต่ละปี การจัดการ ชะกาตขององค์กรนี้ยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างปฏิบัติ ไม่เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน แต่ละ สหกรณ์มีรูปแบบการจัดการของตนเอง สถาบันหรือองค์กรทางศาสนาน่าจะให้ความสำคัญใน เรื่องนี้ไม่น้อยไปกว่าเรื่องอื่นๆ ด้วยเช่นกัน เพื่อร่วมกันหาแนวทางให้มีการดำเนินการในรูปแบบ เดียวกันและถูกต้องมากที่สุด

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชะกาต ธุรกิจและการปฏิบัติของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินการในเรื่องของชะกาตธุรกิจของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะเป็นประโยชน์ สำหรับทุกฝ่ายที่สนใจในเรื่องนี้ และเป็นการจุดประกายสำหรับสหกรณ์อิสลามในการหารูปแบบ การจัดการชะกาตธุรกิจให้มีความถูกต้องมากที่สุดตามหลักการอิสลามต่อไป ตลอดจนเป็นการ เพิ่มพูนและสร้างองค์ความรู้สำหรับผู้วิจัยเอง

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารทางวิชาการจำนวนไม่น้อย ได้ระบุเกี่ยวกับ ชะกาต เช่น การบัญญัติชะกาต ประเภททรัพย์สินที่วาญิบต้องจ่ายชะกาต ผู้จ่ายชะกาต ผู้รับชะกาต

¹ การขายแบบบวกกำไร

² การร่วมลงทุน

³ การให้กู้ยืมโดยไม่คิดกำไร

เงื่อนไขต่างๆ วิธีคำนวณ บทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่จ่ายชะกาต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนออายะฮ์ อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.2.1 อัตรุรอานที่เกี่ยวข้อง

1.2.1.1 อายะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติชะกาต อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾

(البقرة : 43)

ความว่า: “และพวกเจ้าจงดำรงไว้ซึ่งการละหมาดและจงชำระชะกาต และจงรุกู่อร่วมกับผู้รูกู่อทั้งหลาย”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 43)

อัตรุฎบีย์ (al-Qurtubiy, 2006 : 2/23) อธิบายว่า คำสั่งใช้ในอายะฮ์นี้เป็นคำสั่งบังคับให้ปฏิบัติ (เป็นสิ่งที่วาญิบ)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿وَأْتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

الْمُسْرِفِينَ﴾

(الأنعام : بَعْضٌ مِنْ آيَةِ 141)

ความว่า: “และจงจ่ายส่วนอันเป็นสิทธิในมันด้วยในวันแห่งการเก็บเกี่ยวมัน และจงอย่าฟุ่มเฟือย แท้จริงพระองค์ไม่ชอบผู้ฟุ่มเฟือยทั้งหลาย”

(อัลอันอาม : ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 141)

อิบนุ กะษีร์ (Ibn Kathir, 2000 : 2/169) กล่าวว่า ะษีด เป็น ดิรฮัมเล่าว่าฉันได้ฟัง อะนัส เป็น มาลิก ﷺ ได้กล่าวว่า อายะฮ์นี้หมายถึง ชะกาตที่วาญิบ อะลีเย์ เป็น อะบีฎีอัลหะฮ์ เล่าจากอิบนุ อับบาส ﷺ ให้ความหมายว่า เป็นชะกาตที่วาญิบในวันที่มีการดวงและทราบบริมาณ สะอีด เป็น มุสยิบ ﷺ ก็ได้กล่าวเช่นนี้เหมือนกัน อัลอูฟัยเล่าจากอิบนุ อับบาส ﷺ ว่า มีบุคคลผู้หนึ่งได้ทำการเพาะปลูก เมื่อถึงวันเก็บเกี่ยวเขาไม่ให้เสาะคะเกาะฮ์แม้แต่ชนิดเดียวจากสิ่งที่เขาได้เก็บเกี่ยว อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า وَأْتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ นั้นเพราะว่าผู้ที่ทำการเพาะปลูกได้ทราบบริมาณ และจำนวนที่จะต้องจ่าย นั่นคือหนึ่งในสิบ

1.2.1.2 อายะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ทว่าญิบต้องจ่ายชะกาตทรัพย์สิน อัลลอฮ์ ﷻ
ตรัสว่า

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ
صَلَوَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾

(التَّوْبَةُ : 103)

ความว่า: “(มุหัมมัด) เจ้าจงเอาส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินสมบัติ
ของพวกเขาเป็นทาน เพื่อให้พวกเขาบริสุทธิ์ และล้าง
มลทินของพวกเขาด้วยส่วนตัวที่เป็นทานนั้น และเจ้าจง
ขอพรให้แก่พวกเขาเถิด เพราะแท้จริงการขอพรของพวกเขา
เจ้านั้น ทำให้เกิดความสุขใจแก่พวกเขา และอัลลอฮ์ ﷻ
นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้”

(อัลเตาบะฮ์ : 103)

อิบน์ กะษีร (Ibn Kathir, 2000 : 6/187-188) กล่าวว่า อิบน์ ญะรีรบอก
ว่ามีบางรายงานให้ความหมายอายะฮ์นี้เป็นชะกาตที่วาญิบ และจากสายรายงานของท่านอิบน์
อับบาส ﷺ ให้ความหมายว่าเป็นชะกาตที่วาญิบในวันที่ซึ่งผลผลิตและทราบจำนวน ท่านสะอีด
บีน มุสยิบ ﷺ ก็มีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นนี้ มีสายรายงานอื่นเล่าว่าท่านอิบน์ อุมร์
ﷺ ให้ความหมายว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่ชะกาต เช่นเดียวกับสายรายงานจากอะฏออญ บีน
อะบีเราะบาหุ ﷺ ให้ความหมายว่า การให้สิ่งหนึ่งแก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่ชะกาต

สัยยิด กุฎบ (Saiyid Qutb, 1994 : 3/1223) กล่าวว่า มีหลายสายรายงาน
ให้ความหมายอายะฮ์นี้เป็นเศาะตะเกาะฮ์ที่ไม่จำกัดจำนวน ส่วนการจ่ายชะกาตในจำนวนที่
แน่นอนนั้น สุนนะฮ์เริ่มกำหนดในปีที่สองฮิจญเราะฮ์

1.2.1.3 อายะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติผู้มีสิทธิรับชะกาต อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ
قُلُوبِهِمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ
فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾

(التَّوْبَةُ : 60)

ความว่า: “แท้จริงทานทั้งหลายนั้น สำหรับบรรดาผู้ที่
 ยากจนและบรรดาผู้ที่ขัดสนและบรรดาเจ้าหน้าที่ในการ
 รวบรวมมันและบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม
 และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนีสินส่วนตัวและ
 ในทางของอัลลอฮ์ ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทางทั้งนี้
 เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ ﷻ และอัลลอฮ์
 ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อิตเตาะบะฮฺ : 60)

อัยยะอาละบียฺ (al-Tha'ālabiy, 1997 : 188) กล่าวว่า คำว่า ٱلْمَآءُ (แท้จริง)
 ใน อายะฮฺให้ความหมายในเชิงการวางกรอบ โดยกำหนดผู้ที่มีสิทธิรับบริจาคเสาะคะเกาะฮฺนั้น
 จำกัดอยู่ในขอบข่ายของคนแปดประเภทที่ได้กล่าวไว้ในอายะฮฺ และสิ่งที่เป็นข้อถกเถียง คือ
 รูปแบบ หรือวิธีการแบ่ง ท่านอิมามมาลิกและคนอื่นอีกหลายท่านมีความเห็นว่าให้แบ่งตามความ
 จำเป็น

1.2.1.4 อายะฮฺที่กล่าวถึงบทลงโทษในวันอาคิเราะฮฺสำหรับผู้ที่ไม่จ่ายชะกาต
 อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ تَحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ
 فَتَكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ
 لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾

(التَّوْبَةُ : بَعْضُ مِنْ آيَةِ 34-35)

ความว่า: “และบรรดาผู้ที่สะสมทองและเงิน และไม่จ่าย
 มันในทางของอัลลอฮ์ ﷻ นั้น จงแจ้งข่าวดีแก่พวกเขาเถิด
 ด้วยการลงโทษอันเจ็บปวด” วันที่มันจะถูกเผาไฟนรก
 แห่งญะฮันนัม แล้วหน้าผากของพวกเขา และศีรษะของ
 พวกเขา และหลังของพวกเขาจะถูกนាប់ด้วยมัน นี้แหละ
 คือสิ่งที่พวกเขาได้สะสมไว้ เพื่อตัวของพวกเขาเอง ดังนั้น
 จงลิ้มรสสิ่งที่พวกเขาสะสมไว้เถิด”

(อิตเตาะบะฮฺ : ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 34-35)

อัญญาอะบารี (al-Tabariy, 2001 : 11/425) อธิบายอายะฮ์นี้ว่า จงแจ้งข่าวดีแก่นักบุญและนักบวชที่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยวิธีอธรรม และผู้ที่เก็บสะสมทองคำและเงินโดยไม่ใช้จ่ายในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการลงโทษที่แสนสาหัสในวันกิยามะฮ์

อิบนุ อุมร์ رضي الله عنه กล่าวว่า ทรัพย์สินทุกอย่างที่มีการจ่ายชะกาดไม่นับว่าเป็นการเก็บสะสม (الكليل) ส่วนทรัพย์สินทุกอย่างที่ไม่ชำระชะกาดนับว่าเป็นการเก็บสะสมที่ต้องห้ามตามอายะฮ์นี้ ถึงแม้ว่าผู้เก็บสะสมนั้นไม่พึงเก็บสิ่งนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของจะต้องถูกลงโทษด้วยวิธีการรีดด้วยเตารีดบนแผ่นหลังในวันกิยามะฮ์ (al-Tabariy, 2001 : 11/425)

1.2.1.5 นอกเหนือจากคำว่า อัชชะกาฮ์ มีคำอื่นๆ อีกที่ให้ความหมายเป็นชะกาด เช่นคำว่า สะอะตะเกาะฮ์ (صَدَقَ) ดังได้กล่าวในข้อ 1.2.1.2 คำว่า อันฟะเกาะฮ์ (أَنْفَقَ) ดังได้กล่าวในข้อ 1.2.1.4

1.2.1.6 อายะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติชะกาดธุรกิจและสิ่งที่ยาตราได้ด้วยการงานต่างๆ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا
أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

(البقرة: بَعْضُ مِنْ آيَةِ 267)

ความว่า: บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย! จงบริจาคส่วนหนึ่งจากบรรดาสิ่งดี ๆ ของสิ่งที่พวกเจ้าได้แสวงหาไว้ และจากสิ่งที่เราได้ให้ออกมาจากดิน

(อัลบะเกาะเราะฮ์: ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 267)

อัลคุรฎูบีย (al-Qurtubiy, 2001 : 4/342-343) กล่าวว่า ปราชญ์อิสลามมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของคำว่า (อินฟาฏ) ในอายะฮ์ข้างต้น ท่านอะลี เบ็น อะบี ฏอลิบ رضي الله عنه ท่านอะบีตะฮ์ อัสสลมานีย และอิบนุ ลีรีน ให้ความหมายว่าเป็นชะกาดที่วาญิบห้ามจ่ายด้วยทรัพย์สินที่ไม่ดี

¹ ชัมศุดดีน มุหัมมัด เบ็น อัหมัด (Shams al-Dīn Muhammad bin Ahmad al-Dhahabi, 2004 : 1/2643) กล่าวว่า อะบีตะฮ์ เบ็น อัมร อัสสลมานีย (عبد بن عمرو السلماني) ปราชญ์อิสลามในเมืองกูฟะฮ์ เข้ารับอิสลามที่เยเมนในปี พิชิตมักกะฮ์ ท่านไม่เคยพบกับท่านนะบี ﷺ ท่านเป็นศิษย์ของอะลี رضي الله عنه และอิบนุ มัสอูด رضي الله عنه มีความผู้ชำนาญด้านฟิกฮ์และหะดีษ เสียชีวิตในปี 72 ฮิจญ์เราะฮ์ศักราช

อัญญาปะริย (al-Tabariy, 2001 : 4/694-695) ให้ความหมายของอายะฮ์นี้ว่า จงชำระชะกาตจากทรัพย์สินที่ดีๆ ที่ท่านได้พยายามชวนขวยห้ามันมาได้ อาจจะด้วยวิธีการทำการค้า หรือด้วยวิธีการทำอุตสาหกรรมจากทรัพย์สินประเภททองคำและเงิน และความหมายของ “อัญญาอัยบาต” คือสิ่งของที่ดี นั่นคือ จงจ่ายชะกาตทรัพย์สินของท่านที่ท่านหามาได้ด้วยวิธีการที่หะลาล มุญาฮิดได้ให้คำอธิบายว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการทำการค้า คำอธิบายจากอีกสายรายงานหนึ่งว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้จากการค้าที่หะลาล

1.2.2 อัลหะดีษ

1.2.2.1 หะดีษที่กล่าวถึงการบัญญัติชะกาต ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

((بَيِّتِ الْإِسْلَامَ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامَ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ، وَالْحَجَّ، وَصَوْمَ رَمَضَانَ))

(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، 1400 : 8، مُسْلِمٌ، 1991 : 16)

ความว่า: “อิสลามวางอยู่บนรากฐานห้าประการ คือ การกล่าวปฏิญาณตนว่าไม่พระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และท่านนะบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นเราะฮ์ลุลลอฮ์ การดำรงการละหมาด การจ่ายชะกาต การประกอบพิธีหัจญ์ และการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1400 : 8, Muslim, 1991 : 16)

1.2.2.2 หะดีษที่กล่าวถึงทรัพย์สิน พิภักดิ์ และจำนวนที่จะต้องจ่ายชะกาต ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((لَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسٍ أَوْاقٍ صَدَقَةٌ ، وَلَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسٍ دَرْدَمٌ صَدَقَةٌ ، وَلَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسٍ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ))

(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، 1400 : 1405, 1447, مُسْلِمٌ، 1991 : 979)

ความว่า: “ทรัพย์สินที่ไม่ครบห้าอูกิยะฮ์¹ไม่ต้องจ่าย

¹ รอมฎอนเป็นเดือนที่เฝ้าตามปีปฏิทินฮิจญ์เราะฮ์ศักราช

² อรุณ บุญชม (2536 : 2/51-52) อธิบายว่า หนึ่งอูกิยะห์เท่ากับสี่สิบคริฮัม สิบคริฮัมมีน้ำหนักเท่ากับเจ็ดมิชกอล คือมีน้ำหนักสามสิบสามกรัมกับอีกเศษหกส่วนสิบกรัม

ชะกาต อุฐูที่ไม่ครบห้าตัวไม่ต้องจ่ายชะกาต รัญพีซที่ไม่ครบห้าวะลัก'ไม่ต้องจ่ายชะกาต เช่นกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1400: 1405, Muslim, 1991: 979)

1.2.2.3 หะดีษที่กล่าวให้ผู้มีอำนาจเข้มงวดในการดำเนินการเรื่องชะกาต ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า

((أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيَقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى))
(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، 1400: 25، مُسْلِمٌ، 1991: 22)

ความว่า: “ฉันได้รับบัญชาให้ทำต่อสู้กับผู้คนจนกว่าพวกเขาจะปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และท่านมุหัมมัด ﷺ เป็นเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ ดำรงการละหมาด จ่ายชะกาต トラバใดที่พวกเขาถือปฏิบัติเช่นนั้น พวกเขาจะได้รับการปกป้อง คุ้มครองเลือดเนื้อและทรัพย์สินจากฉัน เว้นแต่ด้วยสิทธิแห่งอิสลาม ส่วนการคิดบัญชีต่อพฤติกรรมของพวกเขาเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ﷻ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1400 : 25, Muslim, 1991 : 22)

1.2.2.4 หะดีษที่กล่าวถึงโทษในวันอะคีเราะฮฺของการไม่จ่ายชะกาต ท่านญาบิร เป็น อับดุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า

((وَلَا مِنْ صَاحِبِ مَالٍ لَا يُؤَدِّي زَكَاتَهُ إِلَّا تَحْوَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شِجَاعًا أَفْرَعًا. يَنْبُعُ صَاحِبُهُ حَيْثُمَا دَهَبَ، وَهُوَ يَبْرُ مِنْهُ. وَيُقَالُ: هَذَا مَالُكَ الَّذِي

¹ อรุณ บุญชม(2536 : 2/58) อธิบายว่า วัศัก เป็นเครื่องตวงอย่างหนึ่งที่ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กำหนดไว้เท่ากับ หกสิบศออ ของนครมะดีนะฮฺยุคของท่าน ดังปรากฏในหะดีษ อิบनु หิบบานว่า หนึ่งวัศัก มีหกสิบศออ หนึ่งศออ มีสี่มุด คือสี่กอบมือของคนผู้ใหญ่

كُنْتُ تَبَحُّلُ بِهِ، فَإِذَا رَأَى أَنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهُ، أَدْخَلَ يَدَهُ فِي فِيهِ، فَجَعَلَ
يَقْضُمُهَا كَمَا يَقْضُمُ الْفَخْلُ))

(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، 1400 : 1403، مُسْلِمٌ، 1991 : 988)

ความว่า: “และไม่มีผู้ครอบครองทรัพย์สินผู้ใดที่ไม่ยอม
จ่ายชะกาด นอกจากในวันกียามะสุทรีสินนั้นๆ จะ
กลายเป็นงูมีพิษตัวใหญ่ ซึ่งจะคอยติดตามรุกรานเขาใน
ทุกที่ที่เขาไป ทั้งที่เขาพยายามหนีจากมัน และจะมีเสียง
กล่าวบอกเขาว่า นี่คือทรัพย์สินของเจ้าที่เจ้าเคยตระหนี่ไว้
เมื่อเขารู้สึกว่า เขาไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นจากมัน ได้
เขาก็ล้วงมือเข้าไปในปากงู และงูก็จะเคี้ยวมันเช่นเดียวกับการ
กัดกินของสัตว์ตัวผู้”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1400 : 1403, Muslim, 1991 : 988)

1.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

วะฮฺบะฮฺ อัจซุหัยลียฺ (Wahbah al-Zuhailiy, 1996 : 2/733) กล่าวว่า
ชะกาด เป็นส่วนหนึ่งของหลักการอิสลามทั้งห้าประการ เริ่มบัญญัติขึ้นหลังจากการบัญญัติการถือ
ศีลอดและชะกาดฟิตร เมื่อเดือนเชาวาล'ของปีที่สองฮิจญ์เราะฮ์ศักราช ณ นครมะดีนะฮ์ บรรดา
ปราชญ์อิสลามมีความเห็นพ้องกันว่า ชะกาดไม่เป็นข้อบังคับสำหรับบรรดานะบี^ﷺ ในคัมภีร์
อัลกุรอานมีระบุนุคำว่ “ชะกาด” พร้อมกับคำว่า “เสาะลาฮฺ” แปรลิบสองครั้ง ซึ่งแสดงถึงความ
เกี่ยวพันกันระหว่างทั้งสองอิบาดะฮ์นี้

อับดุลเลาะ หนุ่มสุข (ระบบออนไลน์), 2554 : 1 กล่าวว่า ชะกาดเป็น
บทบัญญัติทางศาสนาที่มีหลายภาคส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน บุคคล หรือองค์กร การจ่าย
ชะกาดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายจึงต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และเข้าใจ
ในการจัดระบบของแต่ละส่วนให้ป็นไปตามศาสนบัญญัติ ตามความจำเป็น และผลประโยชน์
สูงสุดของสังคมมุสลิมโดยรวม การศึกษาถึงแนวทางการจัดระบบชะกาดในยุคสมัยต่างๆ

¹ เชาวาลเป็นเดือนที่ลืบตามปีปฏิทินฮิจญ์เราะฮ์ศักราชของอิสลาม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยของท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ และสมัยเคาะลีฟะฮ์ทั้งห้า (อับบัส อุมัยร อุมมาน อะลี และอุมัยรอบินอับดุลอะซีซ) จะทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในแนวทางของท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ และของสะลัฟศอลิหฺ (กัลญาณชนรุ่นแรก) ที่เกี่ยวกับการจัดระบบชะกาต และสามารถกำหนดรูปแบบการจัดระบบชะกาตที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้โดยการยึดมั่นในส่วนที่เป็นเตกัฟียะฮฺ (ส่วนที่คงที่และตายตัว) และปรับเปลี่ยนส่วนที่ไม่ใช่เตกัฟียะฮฺให้สอดคล้องกับยุคสมัย

อบุล อะลา เมาดูดี (Abu A'ala Mawdüdiy, 2542 : 125) กล่าวว่า มุสลิมทุกคนที่ฐานะทางการเงินของตนอยู่ในระดับที่เหนือกว่าเกณฑ์ต่ำสุดที่ศาสนากำหนดไว้จะต้องจ่าย 2.5 % ของเงินสดที่เหลือในรอบปีแก่ผู้มีสิทธิได้รับ คนที่หันมาเข้ารับอิสลามใหม่ คนพลัดถิ่นหลงทางหรือคนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว นี่เป็นเกณฑ์ต่ำสุด แต่ถ้าคุณจ่ายมากกว่านี้ รางวัลตอบแทนที่อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงประทานแก่คุณก็ยิ่งมากขึ้นกว่าหลายเท่า เงินที่เราจ่ายเป็นชะกาตนั้น มิใช่สิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ต้องการหรือได้รับ พระองค์ ﷻ ทรงมีอย่างเหลือเฟือและอยู่เหนือความต้องการใดๆ ด้วยความเมตตาอย่างเหลือหลายของพระองค์ ﷻ พระองค์ ﷻ ได้ทรงสัญญาต่อเราว่าจะทรงประทานรางวัลให้เป็นทวีคูณถ้าเราช่วยเหลือพี่น้องของเรา แต่มีเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับการได้รับรางวัลตอบแทนดังกล่าว นั่นคือ เมื่อเราจ่ายชะกาต เราต้องจ่ายโดยนามของอัลลอฮ์ ﷻ และเราจะไม่คาดหวังหรือเรียกร้องสิ่งตอบแทนใดๆ ทางโลกจากผู้มีสิทธิได้รับและไม่มีจุดประสงค์ที่จะให้เป็นที่รู้ว่าตนเองเป็นคนใจบุญ ชะกาตเป็นพื้นฐานของอิสลามเช่นเดียวกับการอิบาดะฮฺในรูปแบบอื่น เช่น เสาะลาฮฺ (นมาซ) และการถือศีลอด ความสำคัญขั้นพื้นฐานของมันอยู่ตรงความจริงที่ว่ามันจะช่วยเสริมสร้างคุณสมบัติแห่งการเสียสละและขจัดความเห็นแก่ตัวและการบูชาเงินตราให้หมดไปจากเขา อิสลามจะรับก็แต่เฉพาะคนที่เต็มใจจะให้ทรัพย์สินที่หามาได้อย่างลำบากในหนทางของพระเจ้าโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนชั่วคราวหรือส่วนตัว ส่วนคนตระหนี่ถี่เหนียวนั้นอิสลามไม่มีอะไรเกี่ยวข้องด้วย มุสลิมที่แท้จริงนั้น เมื่อเขาได้รับการเรียกร้อง เขาจะเสียสละทรัพย์สินทุกอย่างของเขาในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ เพราะชะกาตได้ฝึกฝนให้เขาทำเช่นนั้น

1.2.3.2 งานวิจัย

รอมลี โต๊ะตันหยง (2549 : 3) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการชะกาดของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการชะกาดของเจ้าหน้าที่จะมีพื้นฐานความรู้ศาสนาเป็นหลัก และการดำเนินงานจะมีลักษณะเป็นแบบธรรมเนียมปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านมีไม่เพียงพอ และการจ่ายชะกาดแก่ผู้มีสิทธิมีงบประมาณจำนวนจำกัด 2) ปัจจัยเสริมและปัจจัยอุปสรรค คือ การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับชะกาด ได้รับความร่วมมือจากชุมชนได้ระดับหนึ่ง แต่ระดับการศึกษาของคนในพื้นที่เป็นตัวแปรสำคัญ นอกจากนี้ประสบการณ์ ภูมิหลัง ค่านิยมและระเบียบประเพณี ทำให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ยังทำได้ในวงจำกัด 3) ข้อเสนอแนะ คือ การพัฒนาและการปรับปรุงองค์การจัดการชะกาด การจัดตั้งกองทุนชะกาดจะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับชะกาดสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศุภชัย สมันตรัฐ (2548 : 123-124) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารสวัสดิการชะกาด ของชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นชายมีอายุระหว่าง 36-45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้ต่อเดือน 5001-8000 บาท และอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 15 ปี ส่วนมากเป็นผู้ให้ ชะกาด โดยให้ชะกาดเป็นเงินสด โดยจ่ายผ่านบุคคลจัดเก็บชะกาด ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการชะกาด พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก 4 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับชะกาด ด้านความสำคัญของชะกาดต่อสังคม ด้านผู้มีสิทธิรับชะกาด และด้านเงื่อนไขของชะกาด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับชะกาดว่าเป็นทรัพย์สินที่พระเจ้ากำหนดให้มอบแก่ผู้มีสิทธิตามหลักศาสนาที่ระบุไว้ และมุสลิมทุกคนต้องถือปฏิบัติในการจ่ายชะกาด ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารสวัสดิการชะกาด พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับ 3 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องและสอดคล้องในการบริหารกับหลักการศาสนา ด้านความโปร่งใสในการบริหารและสรรหาและคัดเลือกบุคคลจัดเก็บชะกาด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ด้านความถูกต้องและสอดคล้องในการบริหารกับหลักการศาสนาว่า การบริหารชะกาดต้องไม่ขัดแย้งกับหลักการศาสนา และการบริหารชะกาดควรให้ความสำคัญของหลักการศาสนามากกว่าหลักการบริหาร จึงมีข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการบริหารชะกาด ควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการบริหารชะกาดควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญด้านความถูกต้องและสอดคล้องกับหลักการศาสนา

โดยเฉพาะกระบวนการจัดเก็บ และการจัดสรรชะกาด ควรให้ความรู้แก่มุสลิมในชุมชนเพิ่มเติมในเรื่องหลักการคำนวณชะกาด อีกทั้งต้องเปิดโอกาสและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการบริหารชะกาดและรูปแบบการจัดสวัสดิการชะกาดที่เหมาะสม ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลผู้มีสิทธิรับชะกาดและต้องมีการติดตามประเมินผลการจัดสรรชะกาด

อับดุลรอซิด เจมะและคณะ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบสวัสดิการในชุมชนมุสลิม กรณีการจ่ายชะกาดในกลุ่มออมทรัพย์อิสลาม มีการเปิดเวทีระดมความเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และรวบรวมข้อมูลทั้งประเภทองค์กร และบุคคล โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายออมทรัพย์อิสลามภาคใต้ 25 กลุ่ม และเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการกลุ่มๆ อีก 100 คน พบว่าจากการศึกษาพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับระบบสวัสดิการในชุมชนมุสลิมกรณีการจ่ายชะกาดในกลุ่มออมทรัพย์อิสลาม พอสรุปสาระสำคัญเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างคิดว่าจะไม่มีการจัดสรรชะกาดและจะยึดแนวปฏิบัติไม่จ่ายชะกาด กรณีมีผลประกอบการขาดทุน แม้จะมีเงินทุนหมุนเวียนครบนิศอบก็ตาม มากที่สุด

ส่วนกลุ่มที่จ่ายชะกาด ปฏิบัติตามหลักการนี้มาแล้ว 1-5 ปี จัดสรรชะกาดโดยรวมเป็นเงิน 321,765 บาท ซึ่งการจ่ายชะกาดนั้นมีจุดประสงค์ เพื่อปฏิบัติตามหลักการศาสนา และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ยึดความเห็น ไม่จ่ายชะกาดแก่ผู้มีสิทธิรับชะกาดที่อยู่ในหมู่บ้านอื่น มากที่สุด

2. การคำนวณชะกาดนั้น กลุ่มตัวอย่างใช้สูตร $\text{ทุนทั้งหมด} + \text{กำไร} \times 2.5\%$ และยึดรอบปีปฏิทินสุริยคติ มากที่สุด

3. กลุ่มตัวอย่างได้ใช้รูปแบบการจ่ายชะกาด โดยเฉลี่ยจ่ายแก่ผู้มีสิทธิพิจารณาจากสมาชิกที่ได้มาจากการเสนอชื่อของสมาชิกด้วยกัน แล้วใช้กระบวนการเลือก โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหาข้อมูลผู้มีสิทธิดังกล่าว แล้วให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ประชุมพิจารณาชี้ขาด โดยไม่มีการแต่งตั้งอามิลชะกาด แล้วส่งมอบชะกาดแก่ผู้มีสิทธิดังกล่าว โดยให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียว

4. รูปแบบการบริหารเงินชะกาดที่กลุ่มตัวอย่างใช้ คือ ให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้บริหารชะกาดเอง และถือว่ารูปแบบที่ดีที่สุด ในขณะที่เดียวกัน การบริหารชะกาด มีการจัดทำบัญชีชะกาดด้วย และเห็นว่าควรให้มีการติดตามผลการพัฒนาตนเองของผู้มีสิทธิรับชะกาด มากที่สุด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นควรรวบรวมชะกาดประเภทอื่นๆ จาก

สมาชิกมาจัดสรรให้ผู้มีสิทธิในหมู่สมาชิก โดยเห็นควรขยายการจัดเก็บชะกาตให้ครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน แล้วให้คณะกรรมการเฉพาะจัดสรรเรื่องชะกาตในหมู่บ้านดำเนินการ

5. ในการจัดการชะกาตให้ยั่งยืนนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การจ่ายชะกาตที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรจ่ายให้ผู้มีสิทธิในจำนวนที่เขาสามารถตั้งตัวได้ ซึ่งสามารถจ่ายชะกาตในรูปแบบของเครื่องมือทำมาหากิน มากที่สุด ในขณะเดียวกัน เห็นควรนำเงินชะกาตไปลงทุนเพิ่มกำไร แต่ควรแบ่งเงินชะกาตออกเป็น 2 ส่วนก่อน แล้วแจกจ่ายให้ผู้มีสิทธิ 1 ส่วน แล้วนำไปลงทุนอีก 1 ส่วน เมื่อการลงทุนได้กำไรก็ให้นำมาแบ่งระหว่างกองทุนชะกาตกับเจ้าของเงินที่นำไปลงทุน แต่กรณีขาดทุน เห็นควรให้ผู้ลงทุนรับผิดชอบเอง โดยต้องยอมรับชะกาตในจำนวนที่น้อยลง ทั้งนี้ เพราะการลงทุนนั้น มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรให้ผู้มีสิทธิรับชะกาต ดังนั้น จึงเห็นควรให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ชะกาตดำเนินการลงทุนเอง และมีการติดตามประเมินผลการจ่ายชะกาตด้วย

6. ในด้านความสอดคล้องและไม่สอดคล้องระหว่างหลักการชะกาตกับการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างนั้น แม้ว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติและเข้าใจสอดคล้องด้านหลักการและแนวทางการคำนวณ รูปแบบการแจกจ่ายชะกาตแก่ผู้มีสิทธิ รูปแบบการจัดการและแนวทางการจัดการให้ยั่งยืนมากที่สุดก็ตาม แต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งที่ยังไม่สามารถจัดสรรชะกาตได้ ดังนั้น จึงต้องพัฒนาให้ทุกกลุ่มปฏิบัติให้สอดคล้องในทุกเรื่อง จึงจะถือว่าถูกต้องตามหลักการอิสลามอย่างแท้จริง

สุนทร วงศ์หมัดทอง (2548: 116 - 117) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบชะกาส¹ และการประยุกต์ใช้ในสังคมมุสลิม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า

1. มุสลิมส่วนมากยังมีความต้องการที่จะเห็นการจัดการชะกาสอย่างเป็นระบบ และมากมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดระบบชะกาส เพียงแต่ว่าต้องการให้องค์กรที่เข้ามาจัดเก็บมีความโปร่งใสอย่างเป็นธรรม และมีการจ่ายชะกาสออกไปอย่างทั่วถึง ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะชนบางกลุ่มที่มีความผูกพันกับคณะกรรมการบริหารชะกาส หรือถ้าจะให้ดี คือให้นำรายชื่อของผู้มีสิทธิรับชะกาสมา แล้วทำการจับสลากว่าใครคือผู้มีสิทธิรับชะกาสแต่ละปี

2. จากการศึกษาถึงสาเหตุของการล้มสลายขององค์กรเก็บชะกาสบางท้องที่ในอำเภอสิงหนคร ส่วนมากเกิดจากการไม่เข้าใจต่อกัน ระหว่างฝ่ายบริหารกับชุมชน หรือผู้รู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ดังนั้นก่อนที่จะจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานชะกาส ควรทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่อยู่ในชุมชนเพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งและการบริหาร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชน กลายเป็นเหตุของการสลายขององค์กร

¹ คำว่า “ชะกาส” สะกดด้วยพยัญชนะ “ฮ” ตามที่ปรากฏในวิจัยของสุนทร วงศ์หมัดทอง

จากการศึกษาวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดการชะกาดอย่างเป็นระบบนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่การปฏิบัติในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยส่วนใหญ่ในขณะนี้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงในทุกเรื่องและทุกพื้นที่ เพียงแค่สามารถจัดการได้ในเรื่องชะกาดพิตรคังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นและบางส่วนของสังคมเท่านั้น เนื่องจากผู้คนขาดความเชื่อถือและขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่ละเว้นแม้กระทั่งต่อองค์กรทางศาสนา ดังปรากฏในวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการจ่ายชะกาดของบุคคล หรือองค์กรในสังคมจึงเป็นไปได้ในลักษณะต่างคนต่างปฏิบัติตามความเห็นของตนต่อหลักคำสอนของอิสลาม

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาวิธีการคำนวณชะกาดธุรกิจที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
- 1.3.2 เพื่อศึกษาวิธีการคำนวณชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส
- 1.3.3 เพื่อศึกษาวิธีการแจกจ่ายชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาสแก่

กลุ่มเป้าหมาย

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

- 1.4.1 ได้ทราบถึงวิธีการคำนวณชะกาดธุรกิจที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
- 1.4.2 ได้ทราบถึงวิธีการคำนวณชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส
- 1.4.3 ได้ทราบถึงวิธีการแจกจ่ายชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาสแก่กลุ่ม

เป้าหมาย

- 1.4.4 เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้วิจัยและเผยแพร่ความรู้ให้แก่สังคม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.5.1.1 ชะกาดตามบทบัญญัติอิสลาม
  - 1.5.1.2 การคำนวณชะกาดธุรกิจ
  - 1.5.1.3 การปฏิบัติชะกาดของสหกรณ์อิสลาม

1.5.2 ขอบเขตภาคสนาม

1.5.2.1 ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สหกรณ์อิสลามจำนวน 25 สหกรณ์

1.5.3 กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

-ประเภทสหกรณ์
-ขนาดของสหกรณ์
-ธุรกิจของสหกรณ์
-ผลประกอบการของสหกรณ์

ตัวแปรตาม

-วิธีคำนวณชะกาด
-วิธีการแจกจ่าย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ชะกาด หมายถึง บทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับทรัพย์สินที่บุคคลและนิติบุคคลมุสลิมจะต้องชำระแก่ผู้มีสิทธิ์ เมื่อครบเงื่อนไขการครอบครองตามที่กำหนดโดยบทบัญญัติอิสลามในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้

1.6.2 ธุรกิจ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการโดยมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประโยชน์หรือผลกำไรจากธุรกรรมนั้น

1.6.3 ชะกาดธุรกิจ บทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ใช้ดำเนินธุรกิจโดยบุคคลหรือนิติบุคคลมุสลิมที่จะต้องชำระแก่ผู้มีสิทธิ์ เมื่อครบเงื่อนไขการครอบครองตามที่กำหนดโดยบทบัญญัติอิสลาม ในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้

1.6.4 สหกรณ์อิสลาม หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ และอาจมีบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมเป็นสมาชิกหรือกรรมการอยู่ด้วย แต่เป็นกลุ่มคนส่วนน้อยในสหกรณ์ และได้จัดตั้งขึ้นมาตามประเภทของสหกรณ์ทั้งเจ็ดประเภทตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ของประเทศไทย ปัจจุบันยังไม่มีประเภทสหกรณ์อิสลามโดยตรงในพระราชบัญญัติสหกรณ์

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

- 1.7.1 อายะฮ์อัลกุรอานใช้โปรแกรม Quran in Word English ขนาดตัวอักษร 11
- 1.7.2 การแปลอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ใช้อัลกุรอานแปลไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย
- 1.7.3 ตัวอักษรอาหรับใช้รูปแบบอักษร Arabic Typesetting ขนาดตัวอักษร 16
- 1.7.4 การปริวรรตอักษรใช้รูปแบบของบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษากำหนด
- 1.7.5 การอ้างอิงอายะฮ์อัลกุรอานจะใช้ชื่อสูเราะฮ์ตามด้วยหมายเลขอายะฮ์
- 1.7.6 การอ้างอิงตัวบทหะดีษจะใช้หมายเลขหะดีษแทนเล่มที่และหน้าหนังสือ

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1.8.1 หลังจากคำว่า “อัลลอฮ์” ใช้สัญลักษณ์ ﷻ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง
- 1.8.2 หลังจากคำว่า “นะบีมุหัมมัด” “เราะสูลุลลอฮ์” หรือคำอื่นที่หมายถึงท่านนะบีมุหัมมัด ﷺ ใช้สัญลักษณ์ ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสรรเสริญและให้ความปลอดภัยสำหรับท่าน
- 1.8.3 ใช้สัญลักษณ์ ﷺ หลังจากกล่าวถึงชื่อของนะบีท่านอื่นๆ นอกเหนือจากท่านนะบีมุหัมมัด ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานความสันติแก่ท่าน
- 1.8.4 หลังจากกล่าวถึงท่านนะบีหลายท่านจะใช้สัญลักษณ์ ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานความสันติแก่ท่านทั้งหลาย
- 1.8.5 หลังจากชื่อของเศาะหาบะฮ์ชาย ใช้สัญลักษณ์ ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงพอพระทัยสำหรับท่าน (ชาย)
- 1.8.6 หลังจากชื่อของเศาะหาบะฮ์หญิง ใช้สัญลักษณ์ ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงพอพระทัยสำหรับท่าน (หญิง)
- 1.8.7 หลังจากกล่าวถึงชื่อของเศาะหาบะฮ์สองท่าน ใช้สัญลักษณ์ ﷺ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงพอพระทัยสำหรับเขาทั้งสอง และเป็นการเฉพาะสำหรับเศาะหาบะฮ์บางท่านจะใช้สัญลักษณ์นี้เช่นกัน เนื่องจากบิดาของเศาะหาบะฮ์ท่านนั้นเป็นเศาะหาบะฮ์เช่นกัน

1.8.8 หลังจากชื่อของเสาะหาอะฮ์ที่กล่าวเรียงกันหลายคนจะใช้สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นคำ
ภาษาอาหรับ แปลว่า อัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงพอพระทัยสำหรับพวกเขา

1.8.9 ใช้วงเล็บปีกกา ﴿...﴾ สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

1.8.10 ใช้วงเล็บคู่ ((...)) สำหรับตัวบทอัลหะดีษ

1.8.11 ใช้เครื่องหมายอัฒประกาศ “...” สำหรับการแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอาน
และอัลหะดีษ

Prince of Songkla University
Pattani Campus